

hızlı bakış

Dünyada ve Türkiye’de;

İkinci çeyrek nasıl geçti?

Yrd. Doç. Dr. Kadir Tuna*

ABD ekonomisinde ikinci dip riski

ABD ekonomisinde yılın ikinci çeyreğine ilişkin açıklanan veriler, beklentilerin altında gerçekleşti. Şirket bilançoları oldukça iyi gelmesine rağmen makroekonomik verilere aynı olumlu tablo yansımadi. Mevcut piyasa şartları yatırımcıların karar vermesini zorlaştırmakta. Özellikle küçük yatırımcıların risk iştahında azalma başladı. ABD’nin hayal kırıklığı yaratan üretim ve istihdam rakamları sonrası piyasalar ikinci dip korkusunu yaşamakta. ABD ekonomisinde orta vadede durgunluğun devam edeceği düşünüldüğünde, faizleri artırma yönünde bir karar alınma olasılığı gözükmemekte. Aksine FED yönetiminin para politikasını sıkılaştırma yerine gevşetme yönünde karar alması ihtimali oldukça yüksek. Hatta iki hafta önce FED Para Kurulu, gevşek para politikası ve mali teşvik programlarından çıkma planlarından vazgeçtiğini ve ekonomideki iyileşmeyi desteklemek için tahvil alımlarına devam edeceklerini açıklamıştı.

Temmuz ayında Avrupa Banka Denetimcileri Komitesi (CEBS)’nin, Avrupa Birliği’nde faaliyet gösteren 91 bankanın ekonomik ve finansal şoklara karşı dayanıklılığını ölçen stres test sonuçlarına göre, yedi bankanın sermaye yeterlilik oranı % 6’nın altında kaldı. Almanya’da bir, İspanya’da beş, Yunanistan’da bir banka teste başarı sağlayamadı.

Euro Bölgesi yılın ikinci çeyreğinde yüzde 1’le son üç buçuk yılın en yüksek büyüme

hızına ulaştı. Geçmiş yıllara baktığımızda büyümeye ilişkin sorunların kriz öncesi başladığını görmekteyiz. Avrupa’da giderek durağanlaşan nüfus ve talep yapısı, büyüme üzerinde zaten önemli bir baskı oluşturmaktaydı. Bu nedenle son büyüme rakamlarının aldatıcı olmaması için bundan sonraki seyri izlemek yararlı olacaktır. Büyümede ertelenen talebin

Japonya’nın ikinci çeyrekte sadece yüzde 0,1 oranında büyümesi, Çin’i ABD’nin ardından dünyanın ikinci büyük ekonomisi olmaya aday yaptı.

tekrar harcamaya dönüşmesinin önemli rolü bulunmakta. Örneğin bölgenin en büyük ekonomisi olan Almanya, ikinci çeyrekte yüzde 2.2 büyümeye ile son 19 yılın en yüksek büyümeye hızını yakaladı.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse ikinci çeyreğin Avrupa Birliği açısından beklentilerin üzerinde gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Önemli ölçüde gerilemiş talep karşısında toparlanmanın bu kadar hızlı olacağını tahmin etmek zordu. Büyüme rakamlarına baktığımızda Belçika yüzde 0.7, İspanya yüzde 0.2, Fransa yüzde 0.6, İtalya yüzde 0.4, Litvanya yüzde 2.9, Hollanda yüzde 0.9, Avusturya yüzde 0.9, İsveç yüzde 1.2 ve İngiltere yüzde 1.1 büyüdü. Yunanistan ise yüzde 1.5 ile ekonomisi küçülen tek ülke oldu. Bu rakamlar toparlanma yönünden önemli sinyaller. Ancak toplam talebin, başka bir ifadeyle tüketici güveninin istikrar kazanması gerekir. Hâlen Avrupa'nın tamamında finans sistemine ilişkin yapısal sorunların çözüldüğünü söyleyemeyiz.

Japonya'nın ikinci çeyrekte sadece yüzde 0,1 oranında büyümesi, Çin'i ABD'nin ardından dünyanın ikinci büyük ekonomisi olmaya aday yaptı. Japonya ekonomisine ilişkin önümüzdeki döneme ilişkin resesyona riskinin devam ettiği ve Çin ekonomisindeki yüksek büyümeye potansiyeli düşünüldüğünde Japonya, Çin ekonomisinin gerisine düşecektir. Çin'de başta inşaat ve ağır sanayi olmak üzere toparlanma giderek hızlanmakta. Özellikle kriz sonrası üretim merkezlerinin bu bölgeye ilişkin uzun vadeli planlar yapıyor olması bunun en önemli göstergesi. Bunun da ötesinde Çin, 2030 yılında ABD'yi geçerek dünyanın en büyük ekonomisi olmaya aday gözükmekte.

Enflasyon rakamları revize edildi

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, kısa vadeli kararlarında yatay seyrini korurken enflasyon hedefi yeniden revize edildi. Merkez Bankası, uluslararası piyasalardaki hareketliliği ve son dönemde ülkemize yönelik sıcak para girişini dikkate alarak dövize müdahale etme kararı aldı. Özellikle sermaye girişleri hızlanarak istikrar kazanmaya başladı. Merkez Bankası uygulamış olduğu dalgalı kur politikasını da dikkate alarak dövizdeki gerilemeyi durdurmak amacı ile müdahale kararı aldı. Merkez Bankası daha önce yaptığı açıklamalarında 2010 için günlük döviz alım miktarını, 30 milyon ABD doları ve opsiyon tutarı 30 milyon ABD doları olmak üzere en fazla 60 milyon ABD doları olarak belirlemişti. 3 Ağustos 2010 tarihinden itibaren başlamak üzere ihalelerde alımı yapılacak tutarın

günlük 40 milyon ABD doları ihale ve 40 milyon ABD doları opsiyon hakkı olmak üzere en fazla 80 milyon ABD doları olarak artırılmasına karar verdi.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun Temmuz ayına ilişkin enflasyon verilerine göre Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE), geçtiğimiz ay yüzde 0.16 azalarak yüzde 8.24 seviyesine indi. Aynı dönemde Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) de yüzde 0.48 oranında gerileyerek yüzde 7.58 düzeyine düştü. Burada izlenmesi gerekli önemli bir gösterge çekirdek enflasyon. Çekirdek enflasyon geleceğe yönelik enflasyonu tahmin etmek açısından önemli bir gösterge. Çekirdek enflasyon enerji ve işlenmemiş gıda fiyatları hariç tutularak hesaplanan özel kapsamlı TÜFE göstergesi. Çekirdek enflasyon yüzde 0.36 geriledi. Çekirdek enflasyonu dikkatle izlememiz gerekecek. Temmuz ayı enflasyon rakamlarında tarım fiyatlarının önemli etkisini görmekteyiz. Tarım sektöründe aylık değişim yüzde -2,15, sanayi sektöründe yüzde 0,29 olarak gerçekleşti

Yılın ilk çeyreğinde toplam talepteki gerileme, enflasyonun aşağı yönlü hareketinde önemli rol oynadı. Düşüşün kalıcı hâle gelmesi için ikinci çeyrekteki rakamlar büyük önem taşımakta. İkinci çeyrekte tüketici fiyatları yüzde 0,33 oranında ve yıllık enflasyon yüzde 8,37 seviyesine geriledi. Gerilemede işlenmemiş gıda fiyatlarının seyrinin enflasyon üzerinde belirleyici olduğunu görmekteyiz. Diğer bir gelişme, temel mal ve hizmet fiyatlarının artış hızındaki belirgin yavaşlama oldu. Mevsimsel etkilerden arındırılmış hizmet ve temel mal (gıda, enerji, alkollü içecekler ve tütün ile altın hariç mallar) grubunda fiyat artışlarının ilk çeyreğe kıyasla yavaşladığını görmekteyiz. İki çeyrek üst üste yaşanan enflasyondaki gelişmeler, gerilemenin kalıcı hâle geldiğini teyit etmesine rağmen üçüncü çeyrekteki rakamları görmek gerekecek.

Merkez Bankası, uluslararası piyasalardaki hareketliliği ve son dönemde ülkemize yönelik sıcak para girişini dikkate alarak dövize müdahale etme kararı aldı.

İç talepte toparlanma devam etmesine rağmen dış talep zayıf seyrini devam ettirmekte. Mayıs ayı ortasından itibaren Euro Bölgesi'ndeki mali sorunların var olan belirsizlik ortamını daha da güçlendirmesinin, dış talepteki zayıf seyrinde önemli etkisi oldu. Euro'nun giderek değer kaybetmesi, bölgede alım gücünü zayıflatırken ihracat yaptığımız bölge ülkeleri son gelişmeler doğrultusunda büyüme tahminlerini yeniden revize etti. Sadece iç talebe bağlı olarak büyüme hedefleri belirlemek zorunda kalan Türkiye'nin, genişletici para politikası uygulamak zorunda olan AB karşısında var olan riskleri yönetmesi, büyük önem taşımakta. Enflasyonun genel görünümünde Merkez Bankası'nın -kontrolü dışındaki gelişmeler ne kadar etkili olursa olsun- para politikasını ana ekseninde sürdürmesi gerekli. Mali Kural'ın uygulanmaya başlanması ile Merkez Bankası politikası daha da etkinlik kazacaktır. ●